

RESISTIRÉ

Reducing gendered inequalities
caused by COVID-19 policies

Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma ile Mücadele

Yolları: Feminist bir Bakış Açısı

RESISTIRÉ bulgularına dayanarak, COVID-19'un toplumsal cinsiyete dayalı etkilerini hafifletmek için politika yapıcılara tavsiyeler

FEMİNİST, KESİŞİMSSEL VE İNSAN HAKLARI TEMELLİ BİR YAKLAŞIMI BENİMSEMİK

Küresel ekonomiyi etkileyen birçok kriz ile beraber, giderek daha fazla insan ekonomik sıkıntı çekmekte veya yoksulluğa itilmektedir. BM raporuna (2022) göre¹, COVID-19 on yıllardır ilk defa yoksulluk oranlarında artışa sebep olmuştur. Pandeminin farklı aşamalarında getirilen kapanmalar iş kayıplarına yol açmış ve buna bağlı olarak, birçok insanın maddi gelirlerini,

barınma imkânlarını ve maddi bağımsızlıklarını kaybetmesine sebep olmuştur. Başta toplumsal cinsiyet, sınıf, yaş ve milliyet olmak üzere eşitsizliğin çeşitli kesişim noktalarında yer alan grupların pandemi krizinde daha da kırılganlaştığı ve derin bir yoksulluğa itildiği ortaya çıkmıştır. Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), feminist örgütler ve diğer inisiyatifler, sosyal koruma programlarının bıraktığı boşlukların arasından sızan, kırılganlaştırılmış ve toplum dışına itilmiş gruplara ulaşmada ve destek sağlamada kritik bir role sahiptir. Kesişen eşitsizlikler ekseninde yoksullukla mücadeleye yönelik geliştirdikleri yaratıcı stratejiler, feminist ve insan hakları temelli bir yaklaşımı güvence altına almak için gelecekte de kullanılmalıdır.

¹ United Nations (2022). The sustainable development goals report 2022. United Nations. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf>

➤ Politika yapıcılara tavsiyeler

Yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadele ederken insan hakları temelli bir yaklaşım benimsemek

Yoksulluğu ve sosyal dışlanma ile mücadele ederken bütüncül ve hak temelli bir yaklaşım benimsemek, yoksullukla mücadele için ve daha adil ve eşitlikçi bir toplum yaratılması açısından büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'nde belirtildiği üzere, yoksulluk ve sosyal dışlanmanın sona erdirilmesi hem ulusal düzeyde hem de Avrupa düzeyinde çaba gerektirmektedir. Pandeminin kısa ve uzun vadeli etkileri, Avrupa fonlarıyla desteklenen hak temelli bir Avrupa Yoksulluk Stratejisi'nin benimsenmesi gerektiğini doğrulamaktadır.² BM Aşırı Yoksullukla Mücadele ve İnsan Hakları Özel Raportörü³ tarafından sunulan tavsiyeler doğrultusunda, RESISTIRÉ, politika yapıcılara şu tavsiyelerde bulunmaktadır:

- BM İnsan Hakları Konseyi'nin 2012'de benimsediği temel prensipler (21/11 sayılı karar) doğrultusunda kriz öncesinde toplulukların dayanıklılığı güçlendirmek için yoksulluğu **insan hakları temelli bir yaklaşımla** ele alın.
- **Sosyal koruma programlarının kapsayıcı ve herkes için erişilebilir olmasını sağlayın.** Dışlayıcı yasal düzenlemelerden kaçınırken, bürokrasiyi azaltarak ve dijital uçurumu, damgalamaları, kurumsal ayrımcılığı ve diğer tüm engelleri ortadan kaldırarak hak sahibi gruplar arasında sosyal korumadan yararlan(a)mama durumunu azaltmaya yönelik çaba sarf edin.
- Kadınlar, gençler ve göçmenler gibi yoksulluk yaşama riski daha fazla olan grupların sosyal korumaya etkili bir şekilde erişebilmesi için **toplumsal cinsiyet+ temelli** politikalar benimseyin.
- Sağlık, gıda, eğitim, barınma, sosyalleşme ve politik temsil haklarına erişimi güvence altına alan **geniş bir hizmet ekosistemi geliştirin.** Bu da politikaların **çok sektörlü iş birlikleri** aracılığıyla oluşturulmasını gerektirmektedir. Kriz zamanlarında bu hizmetlerin askıya alınmasına veya tamamen durdurulmasına ilişkin kararlar alınırken, bu kararların özellikle kadınlar ve gençler gibi -LGBTQİA+ gençler dahil olmak üzere- daha fazla yoksulluk riskine sahip gruplar için ikincil ve uzun vadeli sonuçlarını⁴ göz önünde bulundurmak hayati önem taşımaktadır.

² Malgesini, G. (2021). *The impact of Covid-19 crisis on people experiencing poverty and vulnerability*. EAPN.

³ UN Human Rights Council. (2022). *Report of the Special Rapporteur on extreme poverty and human rights on non-take-up of rights in the context of social protection, Olivier De Schutter*. 19 April 2022. A/HRC/50/38

⁴ Cibin, R., Ghidoni, E., Stöckelová, T., & Linková, M. (2023). *RESISTIRE D2.3 Summary report mapping cycle 3*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7708631>

- Yoksulluk riski altındaki kişileri korumak için hangi acil önlemlerin alınması gerektiğini önceden belirleyen **krize müdahale planları hazırlayın**. Örneğin; kiraların ve ev kredilerinin ödenmemesi halinde **tahliye yasakları, elektrik faturası desteği** ve devamlı **ücretsiz okul yemeği imkânının sağlanması** vb.

Dayanıklılık geliştirmek için sosyal yardımların iyileştirilmesi ve yerel toplulukların harekete geçirilmesi

Paradigma değişiminin etkili olabilmesi için, sosyal yardım stratejilerini iyileştirmek, **ortaya çıkan ihtiyaçları tespit etmek** ve **krize özgü risk faktörlerini belirlemek** üzere yerel yönetimler ve topluluklar arasında iş birliği kurulmalıdır:

- En kırılganlaştırılmış durumdaki topluluklara ulaşmak için yerel yönetimler, toplumun çeperlerine itilmiş bireylerle çalışmaya ve onların değişen ihtiyaçlarını tespit etmeye en uygun olabilecek **yerel paydaşlarla, STK'larla ve topluluklarla iş birlikleri** kurmalıdır.
- En kırılganlaştırılmış grupları etkileyen politikalar geliştirilirken, **yoksulluk riski altındaki kırılganlaştırılmış gruplarla temas halinde olan STK'ların, politika geliştirme ve karar alma süreçlerine dahil edilmesi ve çeşitli ve birbiriyle kesişen seslerin kapsanması önem taşımaktadır**. Yüksek yoksulluk riski altındaki grupların desteklerden yararlanmasını sağlamak için toplumsal cinsiyet+ temelli bakış açısı benimsenmelidir.
- STK'lar yoksullukla mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla **kamu fonlarının artırılması ve bürokratik yükün azaltılması**, STK çalışmalarının devam etmesine ve en kırılganlaştırılmış gruplara ulaşabilmelerine olanak sağlayacaktır. Bununla birlikte, STK'ların rolü sadece hizmet sağlayıcılığına indirgenmemeli ve STK'lar hizmet sağlamaktan sorumlu olan ilgili makamların yerine geçmemelidir.

YEREL YÖNETİMLER | STK'LAR & TOPLULUKLAR

BÜROKRATİK YÜKÜ AZALTMAK

KAMU FONLARININ ARTIRILMASI

POLİTİKALARI İYİLEŞTİRMEK

SOSYAL YARDIMLARIN YERELLEŞTİRİLMESİ

TOPLUMUN ÇEPERLERİNE ODAKLANMAK

HIZLI VE ESNEK MÜDAHALE

Kesşimsel veri toplama sürecinin geliştirilmesi

Politikalar bilgiye ve kanıta dayalı olmalıdır. Bu sebeple, farklı ve kesşen eşitsizlik zeminlerini irdeleyen araştırma soruları tasarlamak büyük önem taşır. COVID-19 krizi, pandemiden en çok etkilenen grupların aynı zamanda ulaşılması en zor gruplar olabileceğini göstermiştir. Bu gruplara ilişkin veri toplama süreci de pandemiden etkilenmiştir. Örneğin, kısıtlayıcı tedbirler nedeniyle bir çok anket sadece çevrimiçi yapılabildi, ancak birçok insanın sınırlı internet erişimi vardı. Bu yüzden, bu grupların durumlarına ilişkin veri toplanamadı.⁵ Farklı Hızlı İhtiyaç Analizi Anketi sonuçları, veri toplama süreçlerinin, bilinçli bir kesşimsel yaklaşımla yürütülmesi için bu süreçlerin **mümkün olduğunca erişilebilir ve kapsayıcı şekilde ve farklı paydaşlarla iletişim halinde** tasarlanması (örneğin STK'lar, hizmet sağlama sürecine katılan yetkililer) gerektiğini gösterir.

⁵ Harroche, A., Still, A., Tzanakou, C., Rossetti, F., Lionello, L., & Charafeddine, R. (2023). *RESISTIRE D3.3 Summary report on mapping quantitative indicators - cycle 3*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7708668>

> Sivil Toplum Kuruluşları için Tavsiyeler

Dijital becerilerin geliştirilmesi ve dijital okuryazarlığın artırılması

STK'lar ve inisiyatifler, çalışmalarını güvenli ve etkili bir şekilde sürdürebilmek için kriz sırasında faaliyetlerinin bir kısmını çevrimiçi ortama taşımak zorunda kalmış ve bu sayede farklı paydaşlar ve faydalanıcılarla temaslarını pekiştirmişlerdir. Bu süreçte dijital okuryazarlıklarını da artırmışlardır. Bu kazanımlar STK'ların günlük faaliyetlerinin yanı sıra gelecekteki krizlerin yönetiminde de faydalanabilecekleri bir gelişmedir. Bu sebeple, STK'ların sürekli öğrenme ve çalışanlarının dijital becerilerinin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmaya devam etmesi gerekmektedir.

Yararlanıcıların aktif aktörler olarak dahil edilmesi

RESISTIRÉ araştırmasına katılan STK'lar, yararlanıcıları daha geniş çaplı çalışmalarına dahil etmenin, kriz koşullarının yanı sıra çoklu eşitsizlik ve kırılabilirlik eksenlerinden kaynaklanan yoksullukla **mücadele biçimlerini geliştirdiğine** dikkat çekmiştir. STK temsilcileri ayrıca **katılımcı süreçlerin** ve yararlanıcıların aktif aktörler haline gelmeleri için alan açmanın önemini vurgulamıştır. Bu aynı zamanda hayırseverlik zihniyetinden uzaklaşmaya da yardımcı olmaktadır. RESISTIRÉ kapsamında, Madrid'de (İspanya) düşük gelirli bir mahallede 800 komşunun çeşitli gıda bankalarına ve destek gruplarına dahil olduğu bir [mahalle platformuna](#) örnek olarak yer verilmiştir. Bu örnek aynı zamanda, paydaşların **savunuculuk çalışmalarına** dahil edilmesinin önemini de vurgulamaktadır.

Dayanışma ve iş birliği ağlarının sürdürülmesi

DAYANIŞMA & İŞ BİRLİĞİ

Pandemi sırasında ortaya çıkan ve derinleşen eşitsizlikleri ele almak, yoksulluk yaşayan insanların ihtiyaçlarına kapsayıcı şekilde cevap verebilmek ve krizi yönetebilmek amacıyla **yönetimlerle, yerel halkla ve diğer aktörlerle dayanışma ve iş birliği ağlarını harekete geçirmesi gerekmektedir.** Bu, halihazırda kurulmuş olan ağlar ve ittifaklarla iş birliği yapmanın yanı sıra, dayanışmayı harekete geçirmeyi, başka paydaşlarla da iş birliği yapmayı ve kolektif eylemin yarattığı etkiyi değerlendirmeye yönelik beceriler geliştirmeyi kapsayan bir süreç olmuştur. Bu ağları canlı tutmak ve uzun soluklu dayanışma ve iş birliğini sürdürmenin ve teşvik etmenin yollarını bulmak oldukça önemlidir.

> Problem Tespiti

Pandemi mevcut eşitsizlikleri derinleştirmiş ve özellikle ötekileştirilmiş topluluklardan kadınları orantısız bir şekilde etkilemiştir. Feminist bir yaklaşım, toplumsal cinsiyetin ırk, sınıf, etnik köken ve engellilik gibi diğer eşitsizlik alanlarıyla kesişimselliğine ve yoksulluğu ele alırken, farklı kadın gruplarının karşılaştığı benzersiz zorluklara dikkat etmek gerektiğine işaret eder.

Örneğin, Avrupa Yoksullukla Mücadele Ağı'nın (EAPN) İspanya verilerine göre COVID-19 krizi nedeniyle, 13,1 milyon kişi yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altındadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2021 yılındaki raporu,⁶ kadınların, pandemiden en çok etkilenen sektörlerde yoğun olarak çalışmaları nedeniyle orantısız iş ve gelir kaybına uğradığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, 2021'de gözlemlenen istihdam artışının, kadın istihdamını pandemi öncesi seviyelere geri getirmek için yetersiz olacağını doğrulamıştır. Mascherini ve Nivakoski'nin (2021) öne sürdüğü gibi, kadınların ücretli emeğe katılımının azalması, ücretsiz emeğe katılımlarındaki artış ile de bağlantılıdır.⁷ Yoksulluk riskinin artması ile ilişkilendirilen bir diğer faktör de tek ebeveynliktir. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkelerinde yoksulluk oranlarının, özellikle bekâr anneler için bekâr babalara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.⁸ Acil sosyal koruma önlemleri, kapanmalar ve bunun sonucunda ortaya çıkan ekonomik kriz sırasında, nüfusun büyük bir kısmına gelir sağlamada etkili olsa da en dezavantajlı gruplar sistemin çatlakları arasından sızmıştır. Atipik ve kayıt dışı çalışanlar koruma mekanizmalarının dışında bırakılan kişiler arasında yer almıştır.

⁶ ILO (2021). *Building forward fairer: Women's rights to work and at work at the core of the Covid-19 recovery*. ILO. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_814499.pdf

⁷ Mascherini, M., Nivakoski, S. (2021). Gender differences in the impact of the COVID-19 pandemic on employment, unpaid work and well-being in the EU. *Intereconomics. Review of European Economic Policy*, 56(5), 254-260.

⁸ Zagel, H., Hübgen, S., Nieuwenhuis, R. (2021). Diverging trends in single-mother poverty across Germany, Sweden, and the United Kingdom: Toward a comprehensive explanatory framework, *Social Forces* 101(2), 606–638. <https://doi.org/10.1093/sf/soab142>

> RESISTIRÉ Bulguları

Yoksulluğa farklı kesitlerden yaklaşımlar

Yoksulluk ve işsizlikle mücadele, Ulusal Toparlanma ve Dayanıklılık Planlarının çoğunda ele alınsa da **yoksulluğun toplumsal cinsiyet+ boyutuna neredeyse hiç değinilmedi.**⁹

Kadınların genellikle düşük gelirli ve güvencesiz sektörlerde istihdam edilmelerinden ve toplumsal cinsiyete dayalı bakım uçurumunun genellikle işgücü piyasasına katılmalarını engellemesinden dolayı pandemiden önce bile **kadınlar daha yüksek yoksulluk riski altındaydı. Tek ebeveynli hanelerdeki çocuklar ve ebeveynler**, artan yoksulluk ve iş kaybı risklerinin bir sonucu olarak artan gıda yoksunluğu riskiyle karşı karşıya kaldı. RESISTIRÉ kapsamında incelenen Ulusal Anketler, 'kadınların geliri ve istihdamı üzerindeki en büyük etkilerin, iş yerlerinin ve okulların kapanması nedeniyle kadınların artan bakım sorumluluklarıyla bağlantılı olduğunu' gösterdi. Bu artış, çocuklarını tek başına yetiştiren ebeveynler arasında daha yüksek olmakla birlikte, her iki ebeveynin de evde olduğu aileler için de geçerlidir.¹⁰

16-24 yaş arası gençler, muhtemelen güvencesiz işlerde ve pandemi sırasında faaliyet gösteremeyen sektörlerde (perakendecilik ve hizmet sektörleri gibi) çalıştıkları için, daha fazla geçim sıkıntısı yaşadıklarını bildirdi. Yaştan bağımsız olarak, kadınlar da daha fazla ekonomik zorluk yaşadığını bildirmiştir; bu da toplumsal cinsiyete dayalı emeklilik maaşı eşitsizliği ile bağlantılı olabilir.^{11 12} Yoksulluk seviyeleri üzerine Fransa'da yapılan bir araştırma, kadınların ve gençlerin gelir kaybı nedeniyle yedikleri yiyeceklerin miktarını ve kalitesini kısıtlama olasılığı en yüksek iki grup olduğunu ortaya koymaktadır.¹³

Birçok ülkede, işyeri kapanmalarının, hareket kısıtlamalarının ve artan işsizliğin etkilerini hafifletmek için kademeli olarak önlemler alınmaya başlanmış, ancak bu önlemler genellikle belirli sektörleri ve nüfusun belirli kesimlerini hedef alırken, **kayıt dışı veya atipik çalışanlar ihmal edilmiştir.**^{14 15}

⁹ Cibir, R., Ghidoni, E., Aristegui-Fradua, I. E., Marañón, U. B., Stöckelová, T., & Linková, M. (2022). *RESISTIRE D2.2 Summary report on mapping cycle 2*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6536060>

¹⁰ Stovell, C., Rossetti, F., Lionello, L., Still, A., Charafeddine, R., Humbert, A. L., & Tzanakou, C. (2021). *RESISTIRE D3.1 Summary report on mapping of quantitative indicators- cycle 1*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5541035>

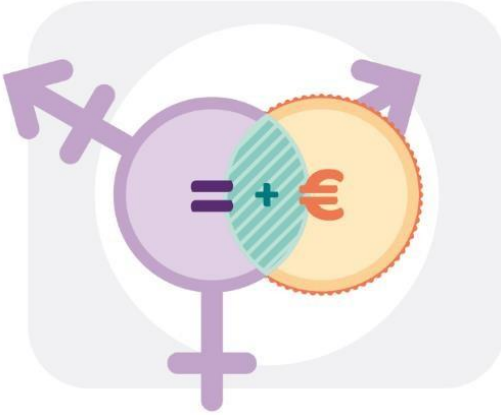
¹¹ Stovell et al. (2021).

¹² European Commission (2020). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions- A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025* (No. COM (2020) 152). European Commission.

¹³ Stovell et al. (2021).

¹⁴ Cibir, R., Stöckelová, T., Linková, M. (2021). *RESISTIRE D2.1- Summary Report mapping cycle 1*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5361042>

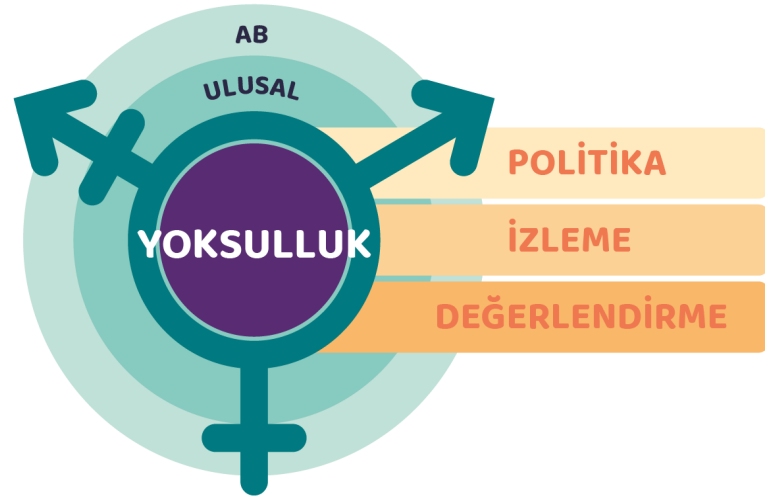
¹⁵ 15 Stovell et al. (2021).

Bakım sektöründe çalışan göçmen kadınlar, kağıtsız çalışan göçmen işçiler, seks işçileri ve diğer kayıt dışı istihdam alanlarının alt kollarında çalışanlar, pandemi ile birlikte kendilerini son derece savunmasız bir konumda buldular. Sosyal korumanın dışında bırakılan bu gruplar, gıda, hijyen ürünleri ve ilaç gibi temel ürünlere ve kira ödeme desteğine yönelik talebi karşılamaya çalışan sivil toplum inisiyatiflerinin yardımına başvurmuştur. Bazı durumlarda kamu kurumları kırılğanlaştırılmış grupların temel ihtiyaçlarını karşılamak için çalışan kâr amacı gütmeyen kuruluşlara ve belediyelere özel fon sağlamış, ancak bunlar geçici ve istisnai olmuştur.

Yoksullukla mücadelede sosyal korumanın rolü

Bazı ulusal toparlanma planları barınma yardımlarının iyileştirmesine ve genişletilmesine (İtalya,

Slovenya), bazıları sosyal sigorta yardımlarının artırılmasına ve düzenlenmesine (Hırvatistan, Estonya), bazıları asgari ücret planlarının iyileştirilmesine (İspanya, Romanya, Yunanistan, Bulgaristan, Letonya, Litvanya) ve bazıları da yaşam boyu eğitimin desteklenmesine ve uzun süreli işsizlik yaşayan kişilerin yeni mesleki beceriler kazandırılmasına yönelik önlemleri kapsamaktadır (Çek Cumhuriyeti, İrlanda, Hırvatistan, Belçika). Ayrıca, toparlanma planları, dezavantajlı bölgelerdeki okulları destekleyerek (Portekiz, Çek

Cumhuriyeti, Almanya), düşük gelirli ve tek ebeveynli ailelere ve göçmen ve Roman ailelere yönelik çalışmalar yaparak (İspanya), okullara dijital altyapı ve araçlar sağlayarak (Polonya) ve bu araçların öğrencilere dağıtımını gerçekleştirerek (İrlanda, Avusturya) eğitime erişimdeki sosyo-ekonomik eşitsizliklere çözümler getirmeyi amaçlamıştır.

Ancak, STK'lar bu tür önlemlerin hala yetersiz olduğunu ve yeterli fon desteği olmadığını belirtmektedir. Mevcut uygulama aşamasında, özellikle bu planların toplumsal cinsiyet+ odaklı etkisini ve kimlerin bu planların dışında bırakıldığını anlamak için toplumsal cinsiyet duyarlı izleme ve değerlendirme yapılması önemli görülmektedir.

En kırılganlaştırılmış gruplar için eğitim ve sağlığa erişim

Yoksulluk ve sosyal dışlanma yaşayan insanlar genellikle **kaliteli sağlık hizmetlerine ve yeterli barınma imkânına erişimde zorluklar ve eğitim süreçlerinde eşitsizlikler yaşamaktadır**. Pandemi sırasında sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan eşitsizlikler hakkında sınırlı bilgi olsa da, RESISTIRÉ kapsamında toplanan veriler, özellikle sosyoekonomik dezavantaj ile cinsiyet, göçmenlik deneyimi, yaş ve cinsel yönelim arasındaki kesişim noktalarında yer alan grupların zorluklarla karşılaştıklarını göstermektedir (bkz. Kırılganlaştırılmış Grupların Sağlık Hizmetlerine Erişimi'ne İlişkin Politika Metni No. 14). Sokağa çıkma yasakları ve okulların kapatılması, faaliyetlerin çevrimiçi ortama taşınmasını zorunlu kılmış ve düşük gelirli ailelerdeki çocuklar evde eğitim deneyimlerinde, kalabalık evlerde ders çalışmak için yeterli alanın bulunmamasından bilgisayar veya internet bağlantısının olmamasına kadar çeşitli engellerle karşılaşmıştır (bkz. Factsheet No. 11 on Developing Resilient Education Systems).¹⁶

En çok ötekileştirilen gruplara ulaşmak için STK'ların rolü: ihtiyaçları belirlemek ve görünür kılmak

STK'lar: ÖTEKİLEŞTİRİLEN GRUPLARA ULAŞMAK

STK'lar, halihazırda güvencesiz koşullarda yaşayan insanların yanı sıra pandemi nedeniyle ilk kez maddi sıkıntı yaşayan insanlardan gelen temel ihtiyaçlara (gıda, ilaç, barınma, hijyen ürünleri dahil) yönelik artan taleplerle karşı karşıya kalmaktadır. Bir yandan sınırlı fon desteği, artan iş yükü, değişen kısıtlamalar ve bürokratik engellerle mücadele ederken, STK'lar bu ihtiyaçları karşılamayı, yetersiz sosyal koruma önlemlerinin bıraktığı boşlukları doldurmayı ve temel erzak ve gıdaları hazırlayıp dezavantajlı kişilere ve ailelere dağıtmak gibi **hızlı ve esnek çözümler** geliştirmeyi başarmıştır.

Ayrıca seks işçileri, sanatçılar, ev işçileri ve küçük işletmelerin ekonomik gelir eksikliğini telafi etmek için kitlesel fonlama yapabilmiş ve yoksulluk ve insan haklarına saygı konularına ilişkin araştırma ve dayanışma faaliyetleri yürütmüşlerdir. Toplumsal inisiyatifler arasında, izole durumdaki insanların erzak ve hizmetlere erişimine yardımcı olmak için kurulan dayanışma platformlarını da yer almaktadır.

¹⁶ Dirençli Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi'ne ilişkin Politika Metni No. 11 (Sadece İngilizce dilinde mevcuttur)

STK'lar, en çok ötekileştirilmiş gruplara **ulaşmak ve bu grupların deneyimlerini kayıt altına almak** konusunda önemli bir rol oynamış ve böylece bu grupların yaşadıkları durumları daha görünür hale getirmiştir. Kesişimsel bir analiz yapmak için mevcut verilerin sınırlı olması, araştırma boyunca defalarca vurgulanan bir problem olmuştur. Bu da belirli grupların aşırı örneklenmesine dikkat çekmekle birlikte, yoksulluk yaşayan insanlar gibi ulaşılması zor grupların katılımını artırmak için STK'lar veya kamu yetkilileri gibi paydaşların sürece dahil edilmesinin önemine işaret etmektedir (bkz. Factsheet No. 20 on More Representative European Data for Better Intersectional Analysis).¹⁷

¹⁷ Daha İyi bir Kesişimsel Analiz için Daha Temsilci Avrupa Verileri'ne ilişkin Politika Metni No. 20 (Sadece İngilizce dilinde mevcuttur)

> Daha İyi Hikâyeler

RESİSTİRÉ'de, Dina Georgis'ten¹⁸ ödünç aldığımız 'daha iyi hikaye' kavramını, belirli bir toplumsal durumun nasıl iyileştirilebileceğini gösteren, mevcut pratikleri iyileştirmeyi hedefleyen umut verici yöntemlere atıfta bulunmak için kullanıyoruz.

TÜRKİYE

Türkiye'de 'Derin Yoksulluk Ağı' yoksulluğun derinleşmesini araştırmak, çok boyutlu yapısına görünürlük kazandırmak, yoksulluğa hak temelli bir yaklaşım getirmek ve sosyo-ekonomik olarak ötekileştirilmiş kişilerin insan haklarını izlemek amacıyla araştırma ve okuma grubu olarak kuruldu. COVID-19 pandemisinin ve ekonomik krizin derinleştirdiği yoksulluk koşulları, Ağ'ın özellikle pandemi sırasında gıdaya sınırlı erişimi olan ailelere gıda desteği vererek faaliyetlerini genişletmesine sebep oldu. Temel insan hakları meselesi olarak yoksulluk konusunda yürüttüğü etkili savunuculuk çalışmaları ve pandemi döneminde yaygınlaşan hak temelli dayanışma kampanyalarıyla Türkiye'de

yoksulluk üzerine çalışma yürüten en görünür sivil toplum inisiyatifi haline geldi. Mevcut faaliyetleri arasında (1) araştırma ve savunuculuk; (2) dayanışma kampanyaları yoluyla aynı destek ve (3) günlük yaşam koşullarını ve ihtiyaçları izlemek ve sosyal hizmet desteğini kolaylaştırmak (belediyelerden veya kamu kurumlarından) için mahalle ve ev ziyaretleri aracılığıyla sosyal hizmet çalışmaları yer almaktadır. İnisiyatifin veri tabanında şu anda 1000 aile bulunmaktadır; bu ailelerin 200-300'ü düzenli olarak izlenmektedir ve 60'ı tek ebeveyn olan kadınlardır.

İSPANYA

İspanya'da Lehen Urratsa' programı, Bask hükümeti tarafından karantina sonrasında acil durum sığınaklarına yerleştirilen insanları, sosyal entegrasyon süreçlerinin bir parçası olarak desteklemek amacıyla başlatıldı. Bu program kapsamında, Bizitegi Kuruluşu evsiz kadınlara sosyo-eğitim desteği ile beraber pansiyonlarda barınma imkânı sağladı. Kuruluş, 2021 yılının ağustos ayında **evsiz kadınların turistlerle paylaştığı bir pansiyon** kiralamaya karar verdi. Pansiyonda, yaratıcı okuma ve yazma atölyesi, hemşireler ile atölye çalışması (sağlık sorunları üzerine soruların yanıtlanması) ve psiko-drama çalışmaları (rol oynama tekniği yardımıyla çatışma çözme becerilerinin

geliştirilmesi) gibi sosyalleşme amaçlı birçok faaliyet sunuldu. Boş zaman aktiviteleri de gönüllüler tarafından yürütülmektedir. Ayrıca, ücretsiz hukuki danışmanlık da hizmetler arasında yer almaktadır (özellikle oturma izni/sığınma başvurusu vb. konularda). Bu inisiyatifin özellikle evsiz kadınlar için faydalı olduğu görülmektedir çünkü onları yaşadıkları durumdan ibaret görmeden, kendilerini eşitleri olarak gören insanlarla etkileşime geçebilecekleri bir alan sunmaktadır.

¹⁸ Georgis, D. (2013). *The better story: Queer affects from the Middle East*. State University of New York Press.

İtalya'da Association 21 Luglio (21 Temmuz Derneği), 0-3 yaş arası Roman çocuklar arasında gıda yoksunluğunu azaltmak için bir program başlattı. Dernek, pandeminin başlangıcında, Roma'daki tek etnik gruplu beş resmi olmayan kampta yaşayan Romanlar üzerinde karantinanın etkisini değerlendirmek için telefon görüşmeleri yoluyla yürüttüğü bir izleme faaliyeti yürüttü. Bu izleme faaliyetinin sonuçları, Romanların, kamu yetkilileri tarafından ihmal edildiğini ve olağanüstü hal süresince yaşam koşullarının daha da kötüleştiğini gösterdi. Dernek özellikle 0-3 yaş arası çocuklar arasındaki gıda yoksunluğu sorununa odaklanmış ve ailelere yardım etmek için bir strateji

geliştirdi. Bu strateji, bağış toplama ve gönüllülerin çalışmalarına dayanmaktadır.

> RESISTIRÉ Hakkında

Bu politika metni, RESISTIRÉ'nin Aralık 2022'den Şubat 2023'e kadar süren üçüncü araştırma döngüsünde toplanan verilere dayanmaktadır. Bu araştırmada 30 ulusal araştırmacı, İzlanda, Birleşik Krallık, Sırbistan ve Türkiye'nin yanı sıra 27 AB ülkesindeki (Malta hariç) pandemi ile ilgili politikaları, sivil toplum kuruluşlarının ve inisiyatiflerinin uygulamalarını ve niteliksel ve niceliksel göstergeleri haritalandırmak için konsorsiyumla birlikte çalışmıştır. Bu araştırma, toplumsal cinsiyet eşitliği uzmanlarıyla yapılan atölye çalışmaları ve görüşmeleri de kapsamıştır. Avrupa Birliği UFUK 2020 programı kapsamında desteklenen RESISTIRÉ projesi, 1) COVID-19 politikalarının yarattığı eşitsizliklerin 27 AB ülkesi (Malta hariç) ile Sırbistan, Türkiye, İzlanda ve Birleşik Krallık'taki davranışsal, toplumsal ve ekonomik etkilerini toplumsal cinsiyet ve diğer eşitsizliklerin kesişim noktalarına odaklanan 'gender+ / toplumsal cinsiyet+' bakış açısından incelemeyi; ve 2) politika yapıcılar, paydaşlar ve farklı politika alanlarındaki aktörler tarafından hayata geçirilmek üzere uygulamaya yönelik çözüm önerileri ve sosyal yenilikler tasarlamayı amaçlamıştır.

Proje hakkında daha fazla bilgi edinmek ve diğer çıktılara ulaşmak için RESISTIRÉ web sitesini ziyaret edebilirsiniz. <https://resistire-project.eu>

 [@Resistire_EU](https://twitter.com/Resistire_EU)

 [@RESISTIRÉ](https://www.linkedin.com/company/resistire)

 [@resistire.EU](https://www.facebook.com/resistire.EU)

Bize Ulaşın: resistire_eu@esf.org

> Yazarlar ve Katkı Sağlayanlar

Yazarlar: Elena Ghidoni (UDEUSTO), María López Belloso (UDEUSTO), Dolores Morondo Taramundi (UDEUSTO), María Silvestre (UDEUSTO), Nazlı Türker (SU), Caitriona Delaney (TUD)

Düzenleme ve Tashih: Agnieszka Kolasińska (ISAS), Marcela Linková (ISAS)

İnfografikler: G. Romeo (YW)

Türkçe Çeviri: Begüm Selici (Pınar Ensari, Nazlı Türker ve Ayşe Gül Altınay'ın katkılarıyla)

> Teşekkür ve Sorumluluk Reddi

Bu proje Avrupa Birliği'nin araştırma ve inovasyon programı UFUK 2020 çerçevesinde 101015990 nolu hibe sözleşmesi kapsamında fon almıştır.

Bu yayının içeriğinin sorumluluğu yalnızca yazarlarına aittir ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmayabilir.